

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту
Кафедра економічної кібернетики

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Матеріали
II наукової онлайн-конференції
(Суми, 02 липня 2024)

Суми
Сумський державний університет
2024

004.056.5:336(082)

В43

Головний редактор

доц., к.е.н., *Койбічук Віталія*, завідувачка кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет

*Затверджено Вченою Радою Сумського державного університету
(протокол № 1, 29.08.2024)*

Виклики кібербезпеки індустрії фінансових послуг: Матеріали наукової онлайн-конференції, Суми, 02 липня 2024. Збірник S62 матеріалів тез наукової онлайн-конференції / за загальною редакцією доц. Койбічук В.В. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 72 с.

Матеріали наукової онлайн-конференції "Виклики кібербезпеки індустрії фінансових послуг" присвячені пошуку системного вирішення проблем у сфері протидії кібезагрозам у сфері фінансових послуг, підвищенню рівня кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів та інших зацікавлених осіб.

004.056.5:336(082)

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1	ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ	5
<i>Іван Нестеренко</i>	ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ	5
<i>Катерина Дідоренко</i>	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ	9
<i>Володимир Науменко</i>	МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ РІВНЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	12
<i>Дмитро Харченко</i>	РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	16
<i>Захарченко Андрій</i>	ЦИФРОВІ НАВИЧКИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	19
<i>Данііл Савченко, Тетяна Доценк</i>	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА БЕЗПЕКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	24
СЕКЦІЯ 2	КІБЕРЗАГРОЗИ У СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	27
<i>Віталія Койбічук</i>	ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ КІБЕРШАХРАЙСТВ В ЕЛЕКТРОННОМУ БАНКІНГУ: ДОСВІД ЄС	27
<i>Роєнко Олександр</i>	КОНВЕРГЕНЦІЙНІ ПРОЦЕСИ МІЖ КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ	31
<i>Ксенія Могильна</i>	АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТРЕНДІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ КІБЕРСТРАХУВАННЯ	34
<i>Ольга Горбачова</i>	ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ КІБЕРСТРАХУВАННЯ У СВІТІ	39
<i>Валерія Кочнева</i>	РОЛЬ КІБЕРСТРАХУВАННЯ У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ КІБЕРСТІЙКОСТІ КОМПАНІЙ	41
<i>Іван Гончарук</i>	КОРУПЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОНИКНЕННЯ ТА ВИКРАДАННЯ ІНСАЙДЕРСЬКИХ ДАНИХ	45
СЕКЦІЯ 3	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОТИДІЇ КІБЕРЗАГРОЗАМ	92

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

<i>Avhusta Hrytsenko</i>	<i>THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN COUNTERING CYBER THREATS</i>	48
<i>Вікторія Біловодська</i>	<i>РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОТИДІЇ КІБЕРЗАГРОЗАМ</i>	53
<i>Оголь Дмитро</i>	<i>МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЦИФРОВОЇ ОБІЗНАНОСТІ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: УСПІШНІ ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАКОРДОННІ КЕЙСИ</i>	57
<i>Анна Шаповалова</i>	<i>ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ</i>	61
<i>Еліна Шрамко</i>	<i>ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У БОРОТБІ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ: ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ</i>	64
<i>Єлизавета Литюга</i>	<i>ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	69

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
СЕКЦІЯ 1 ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ
STUDY OF DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE ECONOMY

Іван Нестеренко, студент
Сумський державний університет, Україна

Науковий керівник:
Ганна Яровенко, д.е.н., доц.,
Сумський державний університет, Україна

В сучасному світі існує тенденція проникнення цифрових технологій та інноваційних моделей бізнесу у різні сфери та галузі господарського та суспільного життя, що призводить до структурних змін економіки. Таким чином, у результаті такої еволюції формується цифрова економіка, яка відрізняється від традиційної економіки більш активним застосуванням цифрових технологій. Розвиток цифрової економіки впливає на конкурентоспроможність країни, саме тому держава і бізнес повинні приділяти особливу увагу на розвиток даної сфери (Селезньова та Чумак, 2022).

Впровадження цифрових технологій позитивно впливає на економічне зростання та розвиток країни в цілому. Саме тому більший доступ до цифрових технологій створює можливості для працевлаштування, підвищує продуктивність, дозволяє здобути нові професійні навички, покращує умови праці (Tan et al., 2021).

Цифровізація має вплив на зростання продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності підприємств, зменшення витрат на виробництво, підвищення ступеня задоволеності людських потреб, залучення інвестицій. Проте окрім позитивного впливу, цифровізація може сприяти розвитку загроз в області кібербезпеки (несанкціонований доступ до конфіденційної інформації та інші загрози кібербезпеки), розвитку безробіття, цифрової нерівності (розриви в рівні освіти та умовах доступу до цифрових послуг та продуктів між громадянами та бізнесами всередині країн, а також між державами).

Всесвітній економічний форум визначив сектор ІКТ як один із основних секторів, що сприяє зростанню виробництва. Крім того, очікується, що це вплине на зростання ВВП від 1,4% на ринках, що розвиваються. Також, було досліджено, що на рівні загальної економіки збільшення індексу розвитку цифрової екосистеми на 1% потенційно може збільшити ВВП на душу

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

населення на 0,13%. Проте, позитивні наслідки для покращення економіки не будуть миттєвими, оскільки досягнення технологічних інновацій потребує часу (Tan et al., 2021). Країни з найрозвинутішою цифровізацією можуть збільшити економічні вигоди приблизно на 20% більше, аніж країни, цифровізація яких знаходиться на початковому етапі. Крім цього, цифровізація покращує якість життя та поліпшує доступ громадян до державних послуг. Покращення умов доступу громадян до державних послуг стимулює уряд працювати з більшою прозорістю та ефективністю, що також позитивно впливає на економічний розвиток країни [6].

Для того, щоб забезпечити позитивний вплив цифровізації і зменшити негативні наслідки, країнам потрібно визначити особливості до впровадження цифрових технологій в усіх сферах, при цьому врахувавши особливості процесів, що відбуваються та поточний стан і особливості розвитку економічних, соціальних, політичних, національних, культурних та інших економічно-соціальних сфер (Хаустова, 2023).

Для здійснення ефективного процесу цифровізації (не кажучи вже про трансформацію, яка за своєю суттю є глибшою і потребує більше уваги, зусиль, ресурсів) в першу чергу необхідно сформувавши її мету, чітко поставити і зрозуміти задачі, а отже – здійснити аналіз поточної ситуації. Це суттєву звужить коло областей, за якими варто здійснювати зміни і дасть змогу визначитися з технологіями. Після цього стає можливим постановка цілей (адже трансформація не здійснюється заради трансформації), будується стратегія, дорожня карта та обираються інформаційні технології. Важливою є оцінка та встановлення обмежень власного бюджету, оскільки впровадження нових технологій тягне не лише затрати на технології, але і на навчання персоналу (або найм нового), їх обслуговування.

Цифрова трансформація має здійснюватися на основі чіткого керівництва, контролю та співставленні контрольних та необхідних показників. Роль керівника полягає також у формуванні відповідної корпоративної культури та у співпраці з персоналом. Суттєві зміни часто викликають опір працівників, а впровадження технологій, які можуть замінювати ручну працю, перебудовувати бізнес-процеси, ущільнюючи їх, звужуючи функції та зливаючи окремі бізнес-процеси в один, викликати перебудову бізнес-моделі в цілому – тим більше. Важливою є мотивація, переконання працівників у позитивній ролі трансформації, її необхідності для покращення показників діяльності та результативності. Окремо стоїть питання навчання співробітників, оскільки нові технології потребують зовсім іншого рівня знань, умінь, навичок роботи з ними. Водночас важливо виводити з роботи старі технології, оскільки це тягне зусилля по підтримці їх у робочому стані і по суті дублюванні затрат – фінансових, трудових, інтелектуальних (Дергачова та Колешня, 2020).

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Для дослідження цифрових трансформацій в економіці, доцільно дослідити 5 основних груп показників: розвиток рівня цифровізації населення, зміни у поведінці громадян і споживчих звичках при розвитку цифровізації, вплив у бізнес-середовищі, розвиток інфраструктурних аспектів, зміни у таких сферах, як здоров'я та екологія, пов'язані з розвитком Інтернет сфери. Для дослідження процесу цифровізації були обрані такі країни: Бельгія, Болгарія, Чехія, Данія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Греція, Іспанія, Франція, Хорватія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Угорщина, Мальта, Нідерланди, Австрія, Польща, Португалія, Румунія, Словенія, Словаччина, Фінляндія, Швеція. Для вивчення процесу впливу розвитку цифровізації на економіку країн, був обраний період з 2014 по 2023 роки.

Для реалізації даного дослідження було обрано кластерний аналіз. За його результатами серед найрозвинутіших країн в області цифровізації можна виділити наступні: Данія, Люксембург, Нідерланди, Фінляндія, Швеція. Всі ці країни знаходяться у центрі цифрової революції та активно інтегрують сучасні технології в усі сфери життєдіяльності. Проаналізовані країни мають високий рівень інвестицій з боку держави, що сприяє швидким темпам розвитку цифрових технологій, цифрових державних послуг, мобільного широкопasmового зв'язку, цифрових навичок населення, залученню іноземних бізнесів.

Середніми за розвитком цифровізації можна вважати наступні країни: Бельгію, Чехію, Німеччину, Естонію, Ірландію, Іспанію, Францію, Кіпр, Латвію, Литву, Угорщину, Мальту, Австрію, Словенію, Словаччину. Всі ці країни мають достатньо розвинену цифрову інфраструктуру та цифрові навички. В цих країнах є перспективи для розвитку цифровізації, тому уряди розробляють різні програми, які забезпечують прогрес в електронній комерції, кібербезпеці, сприяють залученню інновації та розробленню стартапів, розвитку технологій та досліджень.

Найменш розвиненими країнами в області цифровізації є Болгарія, Греція, Хорватія, Італія, Польща, Португалія, Румунія. Всі ці країни активно працюють над розвитком цифровізації, розробляючи програми і плани, які сприяють розвитку цифрової інфраструктури та оцифруванню. Проте слабкі показники цифрових навичок та недостатній рівень інвестицій в діджиталізацію є основними каталізаторами розвитку цієї галузі в проаналізованих країнах.

Отже, цифровізація має надважливий вплив на економіку країни. Впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню продуктивності праці, оптимізації бізнес-процесів, створенню нових можливостей для ведення бізнесу, а також покращенню якості життя населення в цілому. При цьому впровадження діджиталізації потребує вирішенню декількох проблем, а саме забезпечення кібербезпеки та захисту даних, подолання цифрового розриву

ВИКЛИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

між різними верствами населення та адаптації робочої сили до нових умов. В цілому сучасні цифрові технології забезпечують створення нових перспектив для підвищення ефективності, інновацій та конкурентоспроможності, що дозволяє економіці країни адаптуватися до швидких змін та викликів в сучасному світі.

Роботу виконано в рамках НДР № 0124U000544 «Кібербезпекові та цифрові трансформації економіки країни воєнного часу: боротьба із кіберзлочинами, корупцією та тіньовим сектором»

Список використаних джерел

1. Tan, N.N., Ngan, H.T.T., Hai, N.S., & Anh, L.H. (2021). The Impact of Digital Transformation on the Economic Growth of the Countries. In *Prediction and Causality in Econometrics and Related Topics*. Cham, 670–680. https://doi.org/10.1007/978-3-030-77094-5_49
2. Хаустова, М.Г. (2023). Вигоди, ризики та проблеми цифровізації суспільства: загальнотеоретичний аспект. *Аналітичне та порівняльне правознавство*, 5, 753–759. https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.135_
3. Дергачова, Г.М., Колешня, Я.О. (2020). Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*, 280-290. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216367/216461>.
4. Селезньова, Г. О., Чумак, Г. М. (2022). Вплив розвитку цифрової економіки на конкурентне середовище вітчизняних підприємств. *Підприємництво та інновації*, 25, 69–74. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/25.11>.